

A Star Wars katonai vonatkozásai

George Lucas lassan három évtizeddel ezelőtt indult filmpozsza, a Csillagok háborúja megrázó képet fest arról a demokráciáról, amely tény és való, hogy nagyon rossz ugyan, de ennél jobb államrendet sehol a világon – sőt a világegyetemben – sem sikerült még senkinek létrehozni. Az elkövetkező néhány oldalon megkísérlem bemutatni annak az univerzumokon átívelő hatalmas polgárháborúnak a katonai vonatkozásait, amit ennek a hat részes filmpozsznak az alkotói a mozivászonra álmodtak.

Baljós árnyak

Mivel a hexalógia legelső részében – amelynek alkotói a „Baljós árnyak” címet adták – a katonai tényezők tulajdonképpen másodlagos jelentőséggel bírnak, én sem térhetek ki a politikai háttér rövid felvázolása elől.

A Darth Sidious sith nagyúr befolyása alatt álló Kereskedelmi Szövetség előbb blokád alá vette, majd droid hadseregével megszállta a Naboo bolygót, mert ily módon akarta pótolni azt a pénzt, amit elvett tőle a Galaktikus Köztársaság azzal, hogy adót vetett ki a szabadkereskedelmi útvonalakra. A zárlat feloldásának feltételül azt szabta, hogy Amidala királynő, a planéta uralkodója lépjen be a szövetségbe, különben halálra éheztetik az alattvalóit. Amidala ahelyett, hogy meghódolt volna, Couruscantba, a Köztársaság fővárosába repült, hogy a Szenátus elé tárja a népét ért sérelmet. A szenátorok azonban csupán a saját kicsinyes érdekeikkel törődtek, ezért érdemben nem foglalkoztak a naboo népet ért sérelemmel. Az uralkodónő kétségbe esésében indítványozta az államfői hatalmat gyakorló Valorum főkancellár menesztését, akinek a hivatalát a nabooi Palpatine szenátor foglalta el. Amidala királynő nem tudhatta, hogy pont Palpatine szenátor az a Darth Sidious sith nagyúr, aki titokban az egész Kereskedelmi Szövetséget a kezében tartja, s ő adta ki a parancsot a Naboo bolygó elleni támadásra is.

Ezek után szinte másodlagos jelentőségűek azok az események, amelyek a Naboo bolygón történtek. Miután Amidala királynő hazatért Couruscantból, szövetséget kötött Boss Nassal, a naboo által korábban leigázott Cogan nép főnökével. Megállapodtak abban, hogy amennyiben a coganek segítenek döntő csatában legyőzni a Kereskedelmi Szövetség robothadseregét, akkor egyenlő jogokat kapnak a naboo néppel.

A Kereskedelmi Szövetség hadvezetése az ütközetben hibát hibára halmozott. Azt hitték, hogy egyszerűen elsöpörhetik a coganeket a robotcsapat-szállító járművekből leadott lézertüzéségi tüzellel, ezért a robot-gyalogság támadásának tulajdonképpen csak az üldözésben lesz szerepe. Ennek tudható be talán, hogy a droidok hosszú, nyolcsoros vonalban sorakoztak fel a csatához, és a védelmüket a hátuk mögött felállított csapat szállító járművek lézergyúira bízták. Ezzel elestek a támadásban oly fontos páncélos védelemtől, ami azért lényeges, mert egyrészt a tüzéségi előkészítés hatástalannak bizonyult a coganok energiapajzsával szemben, másrészt a droidok nem

rendelkeztek közelharc fegyverekkel. • Az volt mindössze a szerencsénk, hogy a coganek „lovassága” támadásba lendülve kibújt az energiapajzs mögül, így a szállító-járművek lézérágyúit rendet vághattak a soraikban. Ez egyben az ütközet fordulópontját is jelentette volna, ha a történet főszereplője, a 12 év körüli – bár különleges képességekkel megáldott – Anakin Skywalker nem lett volna a legjobb helyen a legjobb időben ahhoz, hogy egy – nem éppen szánt szándékkal leadott – lövéssel a levegőbe repítse a Kereskedelmi Szövetség droid hadseregének energiaellátó központját.

A nabook győzelméhez elsőként a kétszínű Palpatine kancellár gratulált Amidala királynőnek, aki mit sem sejtett arról, hogy már javában készül a demokrácia ellen a klónok támadása...

A klónok támadása

A Csillagok háborúja című hexalógiának A klónok támadása című epizódját megnézve – ha úgy tekintjük – sorozatos harcászati meglepetések peregnék le előttünk a mozivászonon. Soraimban ezeket a – Star Wars történet későbbi részeinek jobb megérthetősége szempontjából fontos – meglepetéseket kívánom számba venni.

Azt már tudjuk, hogy a kétszínű Palpatine kancellár, a sötét erőt szolgáló titkos Sith lovagrend mestere, a hatalom megragadására készül, ezért tanítványát – a fiatal korában Yoda mester által is oktatott – Dokku grófot azzal bízta meg, hogy a Kamino bolygón állítson fel egy droidokból álló hadsereget, amellyel a későbbiekben meglepetésszerűen támadhat a Galaktikus Köztársaság államrendje ellen. Amikor erről a jedi lovag, Obi van Kenobi, valamint tanítványa, Anakin Skywalker értesült, elhatározták, hogy még az előtt rajtaütnek a robot katonákat előállító üzemben, hogy a termelés nagy lendületet vett volna. A jedi lovagokat akkor érte meglepetés, amikor ráeszméltek, hogy a gépkatonák előállítása már oly mértékben előrehaladt, hogy még a jedik ellen is eredménnyel lehet bevetni azokat. A biztos haláltól a két bajnokot az mentette meg, hogy – meglepetésszerűen – megjelentek a jedi lovagok, akik – ideiglenesen – fel tudták tartóztatni a droidokat. Mikor ezt Dokku megtapasztalta, rájött, hogy ellenfelei további erősítéseket kaphatnak, ezért robotjaival a Kamino bolygón azok megérkezése előtt el kell döntenie a harc kimenetelét. A jedikre a biztos halál várt volna, ha – újabb meglepetésként – időben meg nem érkezik Yoda mester a klón hadsereggel, amelyet szívós harcban ugyan, de sikerült úgy visszaszorítani a robotharcosoknak, hogy közben jottányit sem enyhítettek a jedi lovagokra nehezedeő nyomáson. Yoda ekkor vélte elérkezettnek az időt arra, hogy bevesse a hatalmas tűzerejű légideszant szállító gépeit, amelyek az éppen támadást végrehajtó – tehát védtelen – robotokat újabb meglepetésként szanaszét lövöldözték.

Gondolatmenetemet a katonai tevékenység egyik legfontosabb alkotóelemére, a meglepetésre építettem. Látható, hogy mindkét szemben álló fél élő- és tűzerejének felsőbbrendűségében bízva kizárólag a támadást erőltette, s védekezésre még csak nem is gondolt. Ezért érthette olyan váratlanul az ellenfeleket, ha a másik meglepetést keltve friss erőket dobott a csatátérre, ami miatt mindkettőnek irtózatosszerű veszteségeket kellett elszenvednie.

• A film katonai hibáiról lásd Csörnök Szilárd: A Baljós ármány katonai szemmel. In: Téridő Horizont II. évfolyam 3. szám, 15. o.

Végül a csatatér ura tehát a klón hadsereg maradt, amely látszatra learathatta a győzelmi babérokat. A valóságban egyáltalán nem ilyen egyszerű a helyzet! A háború kitörése miatt a fővárosban, Couruscantban, a Senatus különleges felhatalmazást adott Palpatine főkancellárnak, aki a törvény adta lehetőségeket a hatalom totális megragadására használta fel. Mindez azzal a következménnyel járt, hogy a demokrácia – bár látszatra győzedelmeskedett a kizárólagosságra törekvő gonosz szándékok felett – Palpatine különleges felhatalmazásával tulajdonképpen a saját sírját ásta meg. S hogy a baj ne járjon egyedül, előbb-utóbb majd bekövetkezik a Sithek bosszúja.

A Sithek bosszúja

A Galaktikus Köztársaság súlyos válságot élt át, mert a törvényhozás kiszámíthatatlansága miatt elharapózott a széthúzás. A bajok tulajdonképpen a Sith lovagrend miatt váltak súlyossá. Ennek titokzatos vezetője nem más, mint a Köztársaság első embere, Palpatine főkancellár. A háttérből Darth Sidius néven ő irányította a Kereskedelmi Szövetség és a Független Rendszerek Konföderációja köztársaság ellenes harcát.

A Kereskedelmi Szövetség – amint arról a korábbi epizódokból tudomást szerezhettünk – a Naboo bolygó sikertelen megszállása után elvesztette jelentőségét. Vezérkarát a főkancellár parancsára Darth Wader hányta (lézer)kardélre. A Független Rendszerek Konföderációjának politikáját Darth Sidius tanítványa, Dokku gróf irányította, míg a hadügyeit – a Köztársaság által is katonai lángelmének tartott – kiborg Grievous tábornok intézte.

Grievous ötletes tervet eszelt ki a hatalom megragadására: a fővárosban, Couruscantban elfogta Palpatine főkancellárt, amivel döntő csatára bírta a köztársasági űrflojtát. Tudta, nem biztos, hogy megnyeri az ütközetet, de azt is tudta, hogy a harcban mindkét fél végzetesen meg fog gyengülni. Mivel az állam első embere a konföderációsok foglya, rajta keresztül az egész Galaktikus Köztársaság is tetszés szerint irányítható. Az egész elgondolás azzal siklott ki, hogy két jedi – név szerint Obi van Kenobi, és a tanítványa, Anakin Skywalker (akinek a későbbiekben Darth Wader lett a neve) – kiszabadította a főkancellárt, sőt, ez utóbbi Dokku gróft is ledöfte lézerkardjával. Grievous tábornok Dokku halála után azonnal visszavonult a Geonosis bolygóra. Azt tervezte, hogy ott droidokból új hadsereget állít fel, hogy később ismét harcba szállhasson a Galaktikus Köztársaság feletti hatalom megszerzéséért.

Mikor a Geonosison megjelent a főkancellár két megmentője, Grievous tábornok azonnal kiadta a visszavonulási parancsot a Mustafar bolygóra, mert tudta, hogy Obi van Kenobi és tanítványa nyomában ott jár a Köztársaság klón hadserege. Ennek túlereje ellen pedig a couruscanti űrbéli vereség után a Független Rendszerek Konföderációjának készületlen robotharcosait nem lenne tanácsos még a szárazföldön harcba indítani. Mivel Grievous tábornokot Obi van Kenobi szíven lőtte, hadseregének visszavonulása a Geonosis bolygóról káoszba fulladt, ami miatt a klónoknak sikerült megsemmisítő vereséget mérniük ellenfelükre.

Ezalatt a fővárosban Mace Windou jedi mester elhatározta, hogy megöli a főkancellárt, mert Anakin Skywalkertől megtudta, hogy Palpatine a jedi lovagrend esküdt ellenségének, a Sith rendnek a nagymestere. Anakin megvédte a főkancellárt, legyőzte Mace Windout, majd a Mustafar bolygóra indult, hogy leszámoljon a Független Rend-

szerek Konföderációjának vezérkarával. Mivel ez a Geonosis bolygón teljes vereséget szenvedett, Anakin nem talált ott senkit, csak Obi van Kenobit, aki legyőzte őt. Palpatine megmentette Anakin életét, és hű szolgálóra lelt benne Darth Wader néven.

Mace Windou halála után a főkancellár utasítására a klónok hátba támadták jedi parancsnokaikat, Palpatine pedig bejelentette a Szenátusban, hogy helyreállt a béke, amelynek megtartásához elkerülhetetlen a monarchia bevezetése. A Szenátus dörgő tapsviharral vette tudomásul a császárság kikiáltását. Egy maroknyi – immár törvényes rend ellen – lázadó republikánus ezt hallva harcot indított a demokrácia visszaállítására érdekében. Túl sok lehetőségük nem lehetett a sikerre, de táplálta bennük a győzelem hitét egy új remény...

Egy új remény

A császári hatalom nyomasztó túlerejével dacoló köztársaságpárti lázadók rövid időn belül már nem a közeli végső győzelemért küzdöttek, hanem azért, hogy folytatni tudják a harcukat, hogy megmaradjon a reményük arra, hogy a távoli jövőben esetleg diadalt aratnak.

Lehetett is okuk a bizakodásra, mivel sikerült megszerezni a Birodalom csodafegyverének, a bolygók szétlövésére is alkalmas Halálcsillagnak a tervdokumentációját, amit eljuttattak a lázadóknak a Yawin bolygó negyedik holdján lévő támaszpontjára. Itt rájöttek, hogy az egész úrbázis magától szétrobban, ha protontorpedóval belelőnek az úrállo-más hőkivezető csövébe, mert egy ilyen találat láncreakciót idéz elő a főreaktorban.

Maga a csillagháború rendkívül érdekes. Darth Wader, az uralkodó személyes megbízottja – ahogy A Jedi visszatér című fejezetben maga Palpatine császár is – nem csupán a győzelemre törekszik. Nem szétkergetni kívánja a republikánusok haderejét – akik egy vesztes csata után még újjá szerveződhetnének –, hanem a Birodalomnak azt a pusztításban megtestesülő magasabb rendű szellemi fölényét akarja bebizonyítani, amely ellen lázadni ellentétes lenne az értelmes lényekbe teremtésükkor kódolt túlélési ösztönrel. Darth Wader és a Halálcsillag parancsnoka, Tarkin tábornok, mielőtt megindult volna gyilkos műholdjával a lázadók fészket rejtő Yawin rendszer felé, még megmutatta az erejét azzal, hogy szétrobbantotta azt az Alderaant, amit – a tervdokumentáció megszerzésében kulcsszerepet játszó – Lea Organa szenátornő a szülőbolygójának tartott.

Tarkin tábornok, a Halálcsillag parancsnoka tudta, hogy aki megtámadja a támaszpontját, az vagy örült, vagy olyan fegyverrel rendelkezik, amivel szét tudja robbantani az egész szerkezetet. Ez utóbbit előbb ki kellene fejleszteni, amihez a republikánusoknak sem szellemi sem technológiai felkészültsége nem elegendő. Azt gondolhatta, hogy ha felvonul ellene az egész republikánus hadiflotta, azt hatalmas tűzerejével úgy elseperheti, mint ebéd után a háziasszony az asztalról a morzsát. Amikor támadásba lendültek a Köztársaság X szárnyú vadászgépei, egyszerűen el sem tudta képzelni, hogy mit akarhatnak.

A Halálcsillagon később rájöttek, hogy Luke Skywalker különítménye arra készül, hogy telibe találja az objektum hőkivezető csövét, amivel az egész szerkezet szétrobbantható. Ekkorra a csata kimenetele annyira kétségesnek tűnt, hogy egyesek azt tanácsolták Tarkin tábornoknak, hogy meneküljön, amit persze ő – vérbeli katoná-

ként – visszautasított. Így kellett tennie, hiszen már csupán néhány másodperc kellett volna ahhoz, hogy a rettenetes műbolygó lőtávolságába kerüljön a döntő győzelmet jelentő megsemmisítendő cél. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy Darth Wader a későbbiekben a helyszínen, saját kezűleg végezte ki Ozzel admirálist, csak azért, mert a Hoth-rendszerbe érkezve túl hamar lépett ki a hiperútból, amivel lehetőséget biztosított a lázadóknak arra, hogy felkészüljenek a birodalmiak – egyébként sikeres – támadására. Ha ilyen kis hibáért halál jár, milyen sors várhatott Tarkin tábornokra, ha azt kell jelentenie a császárnak, hogy megsemmisült a megsemmisíthetetlen úrbázisa?

Végül – hála annak, hogy Luke Skywalker a protontorpedójával telibe találta a Halálcsillag hőkivezető csövét – sikerült szétrobbantani a birodalmiak galaxis-szerte rettegett üresközét. Ezzel a lázadók jelentős győzelmet arattak. Tudniuk kellett azonban, hogy a császár előbb-utóbb megtorolja kedvenc csodafegyverének elpusztítását, s akkor a Birodalom visszavág...

A Birodalom visszavág

Miután a felkelők a Yavin bolygó negyedik holdjánál megsemmisítették a császári elnyomás jelképének tekintett Halálcsillagot, menekülniük kellett, hiszen a Birodalom „hagyományos” erőivel szemben nem tarthatták meg állásaikat. Darth Wader, a császár személyes megbízottja egyetlen meglepetésszerű csapással kívánt véget vetni a monarchiát megosztó republikánus forradalomnak: váratlanul akart felbukkanni a lázadók új támaszpontja, a Hoth csillagrendszer előtt, mert ha elpusztítja az ottani bázist védő energiapajzsot, akkor katonáival döntő csapást mérhet kiszolgáltatott helyzetbe került ellenfeleire. Ez a terve meghiúsult, mert a cél felé közeledő csapataival Ozzel admirális túl korán lépett ki a hiperútból, ezzel elárulta magát, és a demokrácia bajnokai, aktiválva energiapajzsukat, fel tudtak készülni arra, hogy addig ellenálljanak, amíg elmenekítik az embereiket és a felszerelésüket. „Természetesen” ez a hiba Ozzel admirális életébe került.

Darth Wader új terve szerint a birodalmi haderőnek az energiapajzsot megkerülve felszíni támadást kellett indítania a felkelők ellen. A császáriak rohamát megkönnyítette egyrészt az, hogy a köztársaságiak nem építettek ki egymást fedező tűzérési tűzrendszert, másrészt, hogy a republikánus védelem – több mint valószínű, hogy az élőerő és a felszerelés hiánya miatt – az energiaellátó rendszer közvetlen környékére korlátozódott. Az előretolt állások hiánya hozzájárult az uralkodó katonáinak gyors sikeréhez, de megsemmisítő csapást már nem tudtak mérni a lázadókra! A monarchisták tudománya abban merült ki, hogy bevetették a rettenetes tűzerejű és szinte sebezhetetlen birodalmi lépegetőket. Ezek azonban nevelésesen kevesen – mindössze öten – voltak, és Luke Skywalker rövidesen meg is találta a gyenge pontjukat: az X szárnyú vadászgépek vontatókábeleivel felbuktatta a gépszörnyeket. Nem az a baj, hogy kitalálták, hogyan kell harcolni a lépegetők ellen – mert azok ék alakzatban támadva egymást fedező tűzükkel megakadályozták, hogy a másik négy harcászkoz mozgásképtelenné váljon –, hanem az, hogy nem volt belőlük még néhány, hogy több irányból támadva még azelőtt célt érjenek, hogy a bázist kiürítették volna a gazdái.

A csatát kétségtávol a Birodalom nyerte meg. Ez döntő győzelemnek mégsem nevezhető, mert az uralkodó csillagflottájából hiányoztak a közepes méretű egységek.

A csillagrombolóknak félelmetes ugyan a tűzerejük, de nem fordulékonyak. Elég arra gondolni, hogy úgy tudott Han Solo a Millennium Falconnal elmenekülni előlük, hogy bebújt az egyik alá anélkül, hogy észrevették volna. A Tie-vadászok manőverező képessége megfelelné a kívánalmaknak. A tűzerejük azonban annyira gyenge, hogy amikor a köztársaságiak az ionágyúkkal időlegesen harcképtelenné tették a birodalmi csatahajókat, a Tie-vadászok képtelenek voltak megakadályozni azt, hogy a republikánus szállítóhajók áttörjenek a Hoth rendszer köré vont monarchista ostromzáron.

A fentiek miatt a menekülésért vívott csata a lázadók győzelmét hozta. Ennek a következménye akkor válik majd jelentőssé, amikor a jedi visszatér...

A jedi visszatér

A jedi visszatér című epizód a szeretet és a gyűlölet küzdelmét meséli el. A császári hatalom tökéletes alávetést vár el minden alattvalójától, lett légyen az akár egyén, akár közösség. Soraimban arra szeretnék rávilágítani, hogy ezzel Palpatine császár lehetetlenre vállalkozott, ami miatt ügyének törvényszerűen el kell buknia. Előbb nézzük meg, hogyan valósítja meg a hatalom az egyén alávetését!

Az individuum kiiktatásának – amióta világ a világ – leghatásosabb eszköze a fizikai vagy a lelki terror. A császár azt hitte, hogy ha eleget kínozza Luke Skywalker, akkor az megtörik, és a gonosz szolgálatába áll. Darth Wadernél Luke kínjai a lelki megtörést szolgálták: Azzal kellett bizonyítania ura iránti feltétlen hűségét, hogy tétlenül végignézi tulajdon fia kínszenvedéseit. A velejéig romlottnak tartott Darth Wader ezt látva a mélybe vetette a gazdáját. Nem tehetett egyebet, mert a lélekkel megáldott élőlényeket a családjuk védelmére programozta be a „tervezőjük.” Ennek a figyelmen kívül hagyásával a császár maga ellen irányította az általa Darth Waderbe oltott mérhetetlen gyűlöletet, amivel a jó végzetes csapást mérhetett a gonoszra.

A közösség megtörésének leghatásosabb eszköze a döntő csata. A császári hadvezetés briliáns tervet dolgozott ki a republikánus űrflotta megsemmisítésére. Miután kiszivárgott, hogy a birodalom egy, még a réginél is sokkal hatalmasabb, és most már valóban elpusztíthatatlan halálszöglet építésébe fogott, ellenfeleinek nem maradt más választása, mint döntő csatában mérkőzni meg a Monarchiával, de még azelőtt, hogy a félelmetes űrbázis fegyverzete tűzkésszé válik. A feladat – elvileg – elég könnyű, mivel a császár nem gondoskodott megfelelően műholdjának sem űrbeli, sem szárazföldi védelméről. Ha egy kommandó az Andor bolygón el tudná vágni a csupán néhány legionárius által őrzött létesítmény energiaellátó-rendszerét, akkor a lázadók teljes erejükkel rácsaphatnának a védtelen és még fegyvertelen műbolygóra, és azelőtt szétrobbanthatnák, hogy egyetlen lövést is leadott volna. A valóság azonban egészen más. Az űrbázis közvetlen közelében, de az Andor bolygó takarásában várta ellenfelét egy egész birodalmi csillagflotta. Az Andoron lévő energiaellátó-rendszert pedig egy – szintén titokban felsorakoztatott – légió védte. A csapda készen állt, s csak idő kérdése, hogy mikor sétál bele a lázadók űrhadereje.

Az eddig olajozottan működő császári gépezetbe azonban homokszem került. Pont akkor, amikor megkezdődött az űrben a döntő ütközet, fellázadtak a gyűlölt monarchia ellen az Andor bolygó kőkori szinten megmaradt őslakói. Ezek halomra gyilkolása időbe került, ami a kritikus pillanatban lefoglalta az energiaellátó-rendszer vé-

delmére kirendelt birodalmi légiót. Az Andoron szétforgácsolódott császári sereget – ha nehezen is, de – sikerült legyőzni. Az energiapajzsától megfosztott új halálcshellag így védtelenné vált. Mielőtt az utolsó köztársasági hadihajót is tűzgolyóvá változtatta volna a császári túlerő, egy jól irányzott lövéssel sikerült felrobbantani az egész szerkezetet. Az ütközet végére mindkét fél hadereje felmorzsolódott: a császár halálával eltűnt a birodalmat összetartó erő, ám a köztársaság sem pótolhatta egyhamar a veszteségeit. A galaxis lakói választhattak, melyik rendszer a rokonszenvesebb számukra. A nép döntött: letaszította talapzatáról a császár szobrát, és ismét kikiáltották a köztársaságot.

A császár nem tudta felfogni, hogy a gyűlölet ellentétes a gondolkodó szerves élőlények természetével, s az sem fért a fejébe, hogy nem „csak úgy általában gyűlölünk”, hanem ennek a negatív érzésnek mindig meghatározott tárgya van: ebben az esetben ez maga a császárság intézménye. Azzal, hogy önmaga ellen irányította az általa az élőlényekbe oltott mérhetetlen gyűlöletet, a gonosz végzetes csapást mért önmagára...

